

KURS LEKTORSKI SKRYPT

FORMACJA LITURGICZNA

1. CEL I CHARAKTER LITURGII

Słowo liturgia pochodzi od greckiego wyrazu „leiturgia” („leitos” – publiczny, „ergon” – służba, praca). Wyraz ten oznaczał więc zarówno służbę publiczną w Grecji, jak i odnosił się do czynności religijnych. Samo słowo liturgia do użytku Kościoła wchodziło dosyć opornie. Na wschodzie od IV w. nazywano tak cały kult, zaś od IX w. liturgią określano już tylko Eucharystię. Kościół Zachodni słowo ‚liturgia’ wprowadził do swojej nomenklatury; na określenie kultu bożego (officium divinum) dopiero w XVIII w. Wcześniej na określenie tego, co dziś nazywamy liturgią używano takich słów jak: ministeria, eclesiastica, celebratio, servitia, cultus, officium divinum, sacri ritus, opus dei, caeremonia lub agenda.

W najprostszym ujęciu liturgia, to wszelki kult człowieka, jaki oddawany jest Bogu. Liturgia jest jednak pojęciem tak szerokim i złożonym, że trudno ją umiejscowić w jakiejś jednej ciasnej ramie zgrabnej definicji.

Liturgia to zarówno wszystkie obrzędy i ceremonie (sprawowanie Eucharystii i innych sakramentów, nabożeństwa, sakramentalia), jak i w ujęciu literalnym: prawnie ustalony kult Kościoła, a także „misterium Chrystusa i Kościoła” (O. Casel). Papież Pius XII w Encyklice Mediator Dei (1947 r.), poświęconej w całości liturgii, podał szeroką i słusznie obejmującą wszystkie wspomniane trzy aspekty definicję liturgii:

„Liturgia obejmuje całkowity kult publiczny Ciała Mistycznego Chrystusa, a więc Jego Głowy i Członków” (MD). Inna definicja liturgii mówi, że: „Liturgia jest kontynuacją paschalnego misterium Chrystusa, to jest męki, śmierci i zmartwychwstania. Jest to równocześnie dzieło uświęcenia człowieka i doskonałego uwielbienia Boga. Dokonuje się ono w liturgii pod osłoną znaków (symboli).” (B. Nadolski, Liturgika, I)

Konstytucja o liturgii świętej Sacrosanctum Concilium Soboru Watykańskiego II definiuje liturgię w następujący sposób: „Słusznie zatem uważa się liturgię za wypełnianie kapłańskiej funkcji Jezusa Chrystusa. W niej przez znaki dostrzegalne wyraża się i w sposób właściwy dla poszczególnych znaków dokonuje uświęcenie człowieka, a Mistyczne Ciało Jezusa Chrystusa, to jest Głowa ze swymi członkami, sprawuje pełny kult publiczny.” KL 7

Można powiedzieć, że liturgia jest:

- wykonywaniem kapłańskiego posłannictwa Chrystusa
- uobecnieniem misterium paschalnego
- antycypacją (zapowiedzią) liturgii niebieskiej i niejako partycypacją w jej odbłasku już tu: na ziemi. „liturgia ziemską daje nam niejako przedsmak uczestnictwa w liturgii niebieskiej” (KL 8)
- uświęceniem człowieka i uwielbieniem Boga
- dziełem Chrystusa i Kościoła

Błędem byłoby jednak uznać liturgię za dzieło i czynność stricte ludzką. Ostatnie dwa podpunkty wyraźnie przekazują prawdę o dwóch płaszczyznach; nie bez przyczyny mówi się, że w liturgii „niebo styka się z ziemią”. Liturgia to zarówno kierunek wstępujący (od człowieka do Boga), wyrażający się w składaniu ofiar, w dziękczynieniu i uwielbieniu, jak i nurt zstępujący (od Boga do człowieka), wyrażający zstępowanie Bożej łaski, skutkujący uświęceniem człowieka (patrz graf obok). To właśnie cel liturgii: uwielbienie Stwórcy i uświęcenie człowieka.

To dwutorowe ukierunkowanie liturgii widać nawet w układzie Mszy św. Najpierw następuje Liturgia Słowa; Bóg pierwszy kieruje do nas swoje Słowo. Dopiero później składamy Bogu swe ofiary z darów otrzymanych od Niego, w nadziei, że będzie to ofiara Jemu miła, a dla nas zbawienna („przyjmij nas Panie w duchu pokory i sercem skruszonym (...) a ta ofiara niech się dzisiaj dokona przed Tobą; panie Boże, aby się Tobie podobała”, „(...)godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, abyśmy Tobie składali dziękczynienie”).

Trzeba pamiętać, że (jak we wszystkich religiach teocentrycznych, a do takich należy chrześcijaństwo); inicjatywa wychodzi zawsze od Boga. To On kieruje ku nam swe Słowo i Łaskę – inicjując tym samym liturgię. To On przynagla nas i zaprasza do oddawania Mu należnej czci. Wreszcie to On ma prawo nas nagrodzić swą zbawienną łaską, pomimo tego, że nasze uwielbienie nie powiększa Jego chwały. Pięknie mówią o tym słowa 4 prefacji zwykłej: „nasze hymny pochwalne niczego Tobie nie dodają, ale się przyczyniają do naszego zbawienia”.

Wreszcie sprawowanie liturgii to jedno z trzech głównych zadań Kościoła (o których mówi także KL nr 9), obok pełnienia dzieł miłosierdzia (diakonia, caritas) i przepowiadania Dobrej Nowiny: posługi słowa (martyria – od. gr. martyros – świadek, męczennik).

Liturgia a nabożeństwa

Zatem liturgia nie wyczerpuje całej działalności Kościoła (KL 9). Poza liturgią istnieją jeszcze nabożeństwa (łac. pia exercitia – pobożne ćwiczenia). Pojawia się pytanie: co to są nabożeństwa? Nabożeństwa to po prostu inna forma pobożności, odmienna i nie zaliczana jednak do liturgii. Kościół naucza, że nabożeństwa winny być tak uporządkowane, by zgadzały się z liturgią, z niej wypływały i do niej prowadziły (KL 13). Wyróżniamy nabożeństwa publiczne, ludowe oraz indywidualne. Włączone są one naturalnym następstwem czasu w poszczególne okresy liturgiczne, podkreślając charakter przeżywanych treści. Niektóre są szczególnie przypisane do

określonych miesięcy, np. nabożeństwa majowe. Do nabożeństw należą m. in.: Droga Krzyżowa, Gorzkie Żale (szczeg. Wielki Post), Różaniec (szczeg. październik), Nabożeństwa majowe, czerwcowe, koronka do Bożego Miłosierdzia, Godzinki do NMP (szczeg. soboty), nabożeństwa o urodzaje, ku czci świętych (w dni wspomnień) itd. Uczestnicząc w nich powinniśmy mówić, że uczestniczymy w nabożeństwach, a nie w liturgii.

Do liturgii zaliczamy:

- Eucharystię (Mszę Świętą)
- sakramenty święte
- sakramentalia (egzorcyzmy, poświęcenia, błogosławieństwa)
- Liturgię Godzin
- celebracje roku liturgicznego

Cechy liturgii

Liturgia ma hierarchiczny i społeczny charakter.

- hierarchiczny charakter liturgii oznacza, że liturgia wyraża hierarchiczność Kościoła. Uwidacznia się to szczególnie, gdy sprawującemu liturgię prezbiterium przewodniczy biskup. Ponadto każdy spełnia specyficzną dla siebie funkcję w zgromadzeniu liturgicznym wg natury rzeczy i na mocy przepisów (KL 28).
- społeczny charakter liturgii mówi, iż osoba Chrystusa łączy wszystkich uczestniczących w obrzędach w „nadprzyrodzoną społeczność” Mistycznego Ciała Chrystusa. Społeczny charakter liturgii domaga się m.in. podziału funkcji liturgicznych

Mówiąc o liturgii podkreśla się także jej publiczny i całkowity charakter

- publiczny charakter liturgii określa, że liturgia Kościoła Powszechnego nie jest zarezerwowana dla jakiejś elitarnej grupy (wówczas miałaby status liturgii misteryjnej), lecz ma być udostępniona społeczności.
- całkowity charakter liturgii mówi, iż liturgia winna angażować całość osoby ludzkiej (duszę, serce, umysł, ciało, zmysły), nie może być odizolowana np. od moralności, przeżyć wewnętrznych. Pojmowanie i przeżywanie liturgii jedynie zewnętrznie czyni z niej pusty akt, przechodzący powoli w rutynę, obojętność lub nawet obłudę. Istotę tego zjawiska doskonale oddają słowa zaczerpnięte z Pisma Świętego:
„Ten lud czci Mnie wargami, lecz sercem swym daleko jest ode Mnie” (Mt 15, 8 por. Iz 29, 13)

Uczestnictwo w liturgii

Uczestnictwo w powszechnym znaczeniu definiuje się jako dobrowolne i szlachetne zaangażowanie. Uczestnictwo wiernych, należy rozpatrywać według trzech wymiarów: udziału świadomego, czynnego i owocnego, o czym mówi 14 punkt Konstytucji o Liturgii. Z kolei KL 11 mówi, że aby uczestniczyć świadomie, czynnie i owocnie, niezbędne jest „poznawanie i rozumienie znaków liturgicznych”. Do troski o te trzy wymiary uczestnictwa zobowiązani są również duszpasterze:

„Dlatego duszpasterze powinni czuwać, aby czynności liturgiczne odprawiały się nie tylko ważne i godziwie, lecz także, aby wierni uczestniczyli w nich świadomie, czynnie i owocnie”. (KL art. 11 i 19).

O dobry udział w tajemnicy Eucharystii modli się służba liturgiczna w modlitwie przed Mszą św:
„spraw, abym uświęcony uczestnictwem w tych tajemnicach, szedł tylko drogą zbawienia”

Właściwe uczestnictwo w liturgii przyczyniać się ma zatem do naszego uświęcenia, co jest jednym z celów liturgii.

Uczestnictwo świadome

Świadome uczestnictwo we Mszy św. winno objawiać się znajomością symboliki i znaczenia obrzędów, w których bierze się udział. Wymaga to tak przygotowania liturgicznego jak i formacji wewnętrznej. Świadome uczestnictwo nie jest możliwe bez należytego skupienia przed i w czasie Eucharystii. Wiadomo, że świadomego uczestnictwa nie można wymagać od razu – nasza świadomość liturgiczna połączona z takim właśnie uczestnictwem wzrasta w nas stopniowo. Nie oznacza to jednak, że możemy ten proces pozostawić samemu sobie; możemy poczytać o danych częściach liturgii i sakramentach, by pogłębiać swoją wiedzę i świadomość liturgiczną. Tym bardziej my, jako ustanowieni słudzy ołtarza; musimy dbać o tę formację. Warto zadawać sobie pytania: czy wiem, w czym tak naprawdę biorę udział? Czy wiem, co dany obrzęd oznacza?

Istotę świadomego uczestnictwa w świętych obrzędach w piękny sposób ujmują słowa modlitwy ministranta przed Mszą św.:

„(...)Do świętej przystępuję służby,
Chcę ja dobrze pełnić.
Proszę Cię Panie Jezu o łaskę skupienia;
By myśli moje były przy Tobie,
By oczy moje były zwrócone na ołtarz,
A serce moje oddane tylko Tobie. Amen”

Uczestnictwo czynne

Winno się ono przejawiać w naszych postawach i gestach. Nie mogą być one ospałe, ani tym bardziej okazujące naszą niechęć czy znudzenie (wynikające często z braku uczestnictwa świadomego – patrz wyżej). Wymaga dawania jasnych i wyraźnych odpowiedzi na wezwania kapłana, wypowiedzania modlitw, śpiewu liturgicznego. Nasza aktywność jest zewnętrznym

odbiciem naszego wewnętrznego przeżywania Ofiary Mszy św. Dlatego też istotne jest poznawanie modlitw, tekstów pieśni i aklamacji, stosowanych w czasie liturgii.

„Biskup winien zabiegać o to, aby prezbiterzy, diakoni i wierni świeccy zdobywali coraz pełniejsze zrozumienie głębokiego sensu obrzędów i tekstów liturgicznych i dzięki temu byli prowadzeni do czynnego i owocnego udziału w sprawowaniu Eucharystii” (OWMR 22)

Ministranci, których funkcja polega także na ukazywaniu postaw i dawania przykładu w gestach, słowach i postawach winni czuć się do czynnego udziału szczególnie zobowiązani. Rzecz jasna chodzi o czynny udział w sensie pozytywnym. Należy się bowiem zdecydowanie wystrzeżać wszelkich niewłaściwych gestów, rozmów oraz komentarzy na liturgii. Rozmowy na Mszy św. są zbiorową obrazą Bożą

Uczestnictwo owocne

Owocne uczestnictwo we Mszy św. to nie tylko zasługa naszych wysiłków. Potrzeba nam do tego łaski Bożej, na której przyjęcie będziemy gotowi wówczas, gdy otworzymy swe serca na jej działanie. Niezbędne do tego jest należyte skupienie oraz wysoka świadomość liturgiczna (można nawet powiedzieć, że owocne uczestnictwo nie jest możliwe, jeśli nie będzie wcześniej świadomego i czynnego udziału w liturgii). Pełne uczestnictwo we Mszy św. połączone jest z przyjęciem Komunii św. Jak mówi punkt 1391 KKK „Szczególnym owocem przyjmowania Eucharystii w komunii jest głębokie zjednoczenie z Chrystusem, który powiedział „kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we mnie, a ja w nim”. W pkt. 1393 KKK czytamy, że przyjęta Komunia oczyszcza nas z grzechów lekkich, zaś jej częste przyjmowanie uzdalnia nas, „by w przyszłości trudniej nam było zrywać więź z Chrystusem przez grzech śmiertelny”.

Aby było możliwe owocne i pełne uczestnictwo w Eucharystii, należałoby wcześniej przystąpić do Sakramentu Spowiedzi. Do przyjęcia łaski Bożej jesteśmy bowiem zdolni wówczas, gdy jesteśmy w stanie łaski uświęcającej. Grzech ciężki (śmiertelny) zrywa tę naszą więź z Bogiem. Odnośnie grzechu KKK mówi: „Cała skuteczność pokuty polega na przywróceniu nam łaski Bożej i zjednoczeniu nas w przyjaźni z Bogiem” (pkt. 1468). Odnowienie tej „bożej nici” może nastąpić poprzez szczerą i ważną spowiedź.

Liturgika to nauka zajmująca się badaniem liturgii Kościoła. Czyni to pod wieloma względami, powołując się na wielorakie aspekty, m.in. duszpasterski, teologiczny, ascetyczno-mistyczny, prawny, historyczny itd.

Liturgista to badacz zajmujący się liturgiką.

Liturg, to ten, który sprawuje świętą liturgię. Głównym i najwyższym Liturgiem jest zawsze sam jedyny i najwyższy Arcykapłan Nowego i Wiecznego Przymierza: Jezus Chrystus. Liturgiem jest kapłan, który jednak sprawuje liturgię in persona Christi (w osobie Chrystusa).

czytaj: o udziale ministrantów w liturgii

w oparciu o:

Zarys Liturgiki aut. Ks. Tarsycjusza Sinka CM

Ks. Bogusław Nadolski, Liturgika I

2. STRUKTURA MSZY ŚWIĘTEJ

A. Obrzędy wstępne:

- a. Procesja wejścia
- b. Oddanie czci Ołtarzowi
- c. Znak Krzyża
- d. Pozdrowienie
- e. Krótkie wprowadzenie do liturgii
- f. Akt pokuty
- g. Aklamacja Kyrie eleison
- h. Chwała na wysokości
- i. Kolekta

B. Liturgia Słowa:

- a. Pierwsze czytanie
- b. Psalm responsoryjny
- c. Aklamacja przed czytaniem Ewangelii
- d. Ewangelia
- e. Homilia
- f. Wyznanie Wiary
- g. Modlitwa powszechna

C. Liturgia Eucharystyczna:

- a. Przygotowanie darów
- b. Modlitwa nad darami
- c. Modlitwa eucharystyczna (Prefacja, Epikleza, opowiadanie o ustanowieniu, słowa ustanowienia, Anamneza, modlitwy wstawiennicze, Doksologia końcowa)
- d. Modlitwa Pańska
- e. Obrzęd pokoju
- f. Łamanie chleba
- g. Komunia Święta
- h. Modlitwa po Komunii

D. Obrzędy zakończenia

- a. Ewentualne ogłoszenia
- b. Błogosławieństwo
- c. Odesłanie ludu
- d. Oddanie czci Ołtarzowi

3. ROK LITURGICZNY

A. Należy pokazać Tabelę Pierwszeństwa Dni liturgicznych

B. Adwent:

- a. Należy przedstawić podstawowe informacje o Adwencie
- b. Kolor fioletowy
- c. Należy podać najważniejsze uroczystości, niedziele i święta np.:
  - 8 grudnia Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny
  - 3 Niedziela Adwentu tzw. Niedziela *Gaudete*

C. Okres Narodzenia Pańskiego:

- a. Należy podać najważniejsze informacje o tym okresie
- b. Kolor biały
- c. Należy podać najważniejsze uroczystości i święta np.:
  1. 25 grudnia Narodzenie Pańskie
  2. 26 grudnia Święto św. Szczepana
  3. 6 stycznia Uroczystość Objawienia Pańskiego (Święto Trzech Króli)

D. Wielki Post:

- a. Należy podać najważniejsze informacje o tym okresie
- b. Kolor fioletowy
- c. Należy podać najważniejsze uroczystości, niedziele:
  1. 19 marca Uroczystość Świętego Józefa
  2. 25 marca Uroczystość Zwiastowania Pańskiego
  3. 4 Niedziela Wielkiego Postu tzw. Niedziela *Laetare*

E. Triduum Paschalne:

- a. b. Należy wyjaśnić sens całego Triduum
- Należy przybliżyć Mszę Wieczery Pańskiej, Liturgię Męki Pańskiej i Liturgię Wigilii Paschalnej, uwzględniając ich części, kolory używane podczas danych liturgii oraz ich charakter oraz znaczenie dla naszego życia

F. Okres Wielkanocny

- a. Należy podać najważniejsze informacje o tym okresie
- b. Kolor biały
- c. Należy podać najważniejsze uroczystości i święta:
  1. 23 kwietnia Uroczystość św. Wojciecha
  2. 3 maja Uroczystość Najświętszej Marii Panny Królowej Polski
  3. Uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego
  4. Uroczystość Zesłania Ducha Świętego

G. Okres Zwykły

- a. Należy przedstawić podstawowe informacje o Okresie zwykłym.
- b. Kolor zielony
- c. Należy podać najważniejsze uroczystości i święta:
  1. 2 lutego święto Ofiarowania Pańskiego
  2. Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa
  3. 24 czerwca uroczystość Narodzenia Jana Chrzciciela
  4. Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa
  5. 6 sierpnia Święto przemienienia Pańskiego
  6. 15 sierpnia Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny
  7. 26 sierpnia Uroczystość Najświętszej Marii Panny Częstochowskiej
  8. 9. 8 września Święto Narodzenia Najświętszej Marii Panny
  - 14 września Uroczystość Podwyższenia Krzyża Świętego
  10. 1 listopada Uroczystość Wszystkich Świętych
  11. 2 listopada wspomnienie wszystkich wiernych zmarłych

4. LITURGIA SŁOWA - WPROWADZENIE DO LEKCJONARZA

https://liturgista.pl/?page=liturgia_norms&content=document&label=1981-01-21-C-KKB-OWLM

należy podać konkretne przepisy na podstawie Wprowadzenia do Lekcjonarza

5. MIEJSCE SPRAWOWANIA LITURGII

Należy podać konkretne przepisy na podstawie OWMR, a także omówić poszczególne elementy wyposażenia prezbiterium. Podstawowe informacje:

Wprowadzenie

„Na sprawowanie Eucharystii lud Boży gromadzi się zwykle w kościele lub gdy kościoła brak albo jest on niewystarczający, w innym odpowiednim miejscu, godnym tak wielkiego misterium. Zarówno kościoły, jak i te miejsca powinny być odpowiednio przystosowane do sprawowania czynności liturgicznych i osiągnięcia czynnego udziału wszystkich wiernych. Świątynie i przedmioty związane z kultem Bożym winny być prawdziwie godne i piękne, stanowiąc jednocześnie znaki i symbole rzeczywistości nadprzyrodzonych.”

(OWMR 288) "Lud Boży zgromadzony na Mszę świętą ma organiczną i hierarchiczną strukturę, której wyrazem są różne funkcje i różne czynności w poszczególnych częściach celebracji. ..." (OWMR 294)

Ołtarz

„Ołtarz, na którym pod sakramentalnymi znakami uobecnia się Ofiara krzyża, jest także stołem Pańskim. Lud Boży zaprasza się, aby przystępował do tego stołu w czasie Mszy świętej. Ołtarz jest także ośrodkiem dziękczynienia, które się spełnia przez sprawowanie Eucharystii.” (OWMR 296)

„W miejscu poświęconym Eucharystią należy sprawować na ołtarzu; natomiast poza miejscem poświęconym można ją celebrować na odpowiednim stole, zawsze jednak przykrywa się go obrusem i korporałem oraz ustawia się na nim krzyż i świeczniki.” (OWMR 297)

Ambona

„Godność słowa Bożego wymaga, by w kościele było ono głoszone z miejsca, na którym w czasie Liturgii słowa spontanicznie skupia się uwaga wiernych. Z zasady winna to być stała ambona, a nie zwykły, przenośny pulpit. Ambona odpowiednio wkomponowana we wnętrze kościoła powinna być tak umieszczona, by czytający i mówiący byli dobrze widziani i słyszani przez wiernych. Z ambony wykonuje się jedynie czytania, psalm responsoryjny oraz orędzie wielkanocne; można też stąd wygłaszać homilię i intencje modlitwy powszechnej. Godność ambony wymaga, aby wstępował na nią tylko sługa słowa. Przed oddaniem do użytku liturgicznego nowej ambony należy ją pobłogosławić zgodnie z obrzędem zamieszczonym w Rytuale Rzymskim” (OWMR 309)

Miejsce przewodniczenia

„Krzeseł kapłana celebransa winno uwydatniać jego funkcję przewodniczącego zgromadzenia i kierującego modlitwą. Dlatego najodpowiedniejsze dla niego miejsce będzie u szczytu prezbiterium, zwrócone w stronę ludu, chyba że byłoby to niemożliwe ze względu na strukturę świątyni lub inne okoliczności, np. gdyby utrudniało łączność między kapłanem a wiernymi z powodu zbyt wielkiej odległości, albo gdyby tabernakulum znajdowało się na środku za ołtarzem. Należy unikać wszelkiego podobieństwa do tronu. Przed oddaniem krzesła kapłana do użytku liturgicznego wypada je pobłogosławić zgodnie z obrzędem podanym w Rytuale Rzymskim. W prezbiterium należy też umieścić siedzenia dla kapłanów koncelebujących oraz dla prezbiterów, którzy ubrani w strój chórowy biorą udział we Mszy świętej, choć nie koncelebują. Siedzenie dla diakona należy ustawić w pobliżu krzesła celebransa. Siedzenia dla innych usługujących należy tak umieścić, aby jasno odróżniały się od miejsc dla duchowieństwa i by łatwo mogli oni pełnić powierzone im funkcje.” (OWMR 310)

6. KSIĘGI LITURGICZNE

Wprowadzenie

„W szczególny sposób należy dbać o to, aby księgi liturgiczne, zwłaszcza Ewangeliarz i lekcjonarz, służące do głoszenia słowa Bożego i z tego powodu otaczane szczególnym szacunkiem, podczas sprawowania liturgii były znakami i symbolami rzeczywistości nadprzyrodzonej, a więc odznaczały się poważnym i pięknym wyglądem.” (OWMR 349)
Należy zwrócić uwagę na to, aby lektorzy szanowali księgi i pomoce liturgiczne.

Lecjonarz:

Tomy lekcjonarzy :

- tom I - okres Adwentu i Narodzenia Pańskiego
- tom II - okres Wielkiego Postu i okres Wielkanocny
- tom III - Okres Zwykły (1 - 11 tydz.)
- tom IV - Okres Zwykły (12 - 23 tydz.)
- tom V - Okres Zwykły (24 - 34 tydz.)
- tom VI – „O Świętych” - zawiera czytania w Mszach o Świętych
- tom VII – „Msze Okolicznościowe i obrzędowe”

Należy zwrócić uwagę na odpowiedni dobór lekcjonarza, cykle czytań tygodniowych i niedzielnych, a także podać przykłady.

Należy pokazać:

- Ogólne Wprowadzenie do Lecjonarza Mszałnego
- Neumy do śpiewania liturgii lekcji

Ewangeliarz:

- należy zwrócić uwagę na kolejność umieszczenia perykop
- należy pokazać skorowidz Ewangelii, a także nauczyć jak zaznaczyć odpowiednią

Ewangelię

Mszał

- należy pokazać budowę mszału oraz bogactwo tekstów mszalnych

Agenda liturgiczna

Rytuały: Chrztu, Bierzmowania, Małżeństwa, Pogrzebu

FORMACJA BIBLIJNA

W przeprowadzeniu zajęć z formacji biblijnej kandydata na lektora należy skorzystać z podręcznika **Formacja biblijna lektora - ks. Tomasza Jelonka**

Podręcznik jest do nabycia w sklepie Ruchu Światło - Życie.

Jeśli ktoś będzie potrzebował podeślę również w formacie pdf.

FORMACJA WEWNĘTRZNA

Dlaczego Msza św. jest najważniejsza?

1. Dlaczego Jezus ustanowił Eucharystię?
2. Dlaczego obowiązek uczestniczenia w Eucharystii w niedziele i święta?
3. Msza św. jako Ofiara i szkoła ofiarnej miłości.
184. Ciągłe uobecnianie Ofiary Chrystusa.
5. Cud przeistoczenia.
6. Najważniejsza - nie z biegu - przygotowanie do Mszy św. i pełnionej funkcji

Pełne uczestnictwo we Mszy św.

1. Kiedy ma miejsce pełne uczestnictwo w Eucharystii?
2. Warunki pełnego uczestnictwa.
3. Co człowiek traci, gdy nie przystępuje do Sakramentu Eucharystii?
4. Owoce przyjmowania Pana Jezusa w Komunii św.
5. Post eucharystyczny i jego znaczenie.

Sakrament pojednania w życiu lektora.

1. Po co przebaczenie?
2. Dlaczego rozgrzeszenie przez pośrednictwo kapłana?
3. Jakie owoce rodzą się z dobrej spowiedzi?
4. Od czego zależy skuteczność sakramentu pojednania?
5. Rola spowiedzi w kształtowaniu sumienia.
6. Jak często spowiadać się?
7. Dlaczego regularna spowiedź?
8. Przygotowanie do spowiedzi - rachunek sumienia.
9. Konkretne postanowienie poprawy.
10. Spowiedź (grzechy ciężkie, lekkie, wady, zaniedbanie dobra).
11. Dlaczego te same grzechy?

Modlitwa w życiu lektora (modlitwa Pismem św.).

1. Czym jest modlitwa?
2. Owoce modlitwy.
3. Dlaczego rano i wieczorem?
4. Różne formy modlitwy.
5. Modlitwa wspólnotowa i osobista.
6. Na czym polega modlitwa Pismem św. - dlaczego ważna dla lektora?
7. Postawa na modlitwie.
8. Wyciszenie i skupienie.
9. Poświęcenie czasu na modlitwę.
10. Wzajemna zależność między modlitwą a wiarą.
11. W jaki sposób modlitwa może wpływać na życie?
12. Skutki braku modlitwy w życiu lektora.

Czy dobrze czynię, że wierzę?

1. Różnica między człowiekiem wierzącym a niewierzącym.
2. Myślenie człowieka wierzącego.
3. Związek wiary z życiem.
4. Czy mam jakkolwiek wpływ na to, czy wierzę i jak wierzę?
5. Owoce wiary.
6. Dlaczego nasza religia jest prawdziwa?

Co mnie przekonuje, że Bóg istnieje?

1. Czy to w ogóle jest sprawa rozumu?
2. Precyzja stworzonego świata:
  - 19• prawa przyrody
  - człowiek nie może do końca poznać świata; musiał uczynić go Ktoś większy.
3. Piękno i potęga przyrody.
4. Wszystko ma swój początek; świat może mieć początek tylko w Bogu.
5. Wielu ludzi oddało życie za wiarę w Boga - to nie może być bezpodstawny wymysł.
6. Przykłady działania Boga w życiu człowieka, także w moim.
7. Czy przez sam rozum, bez wiary, człowiek może dojść do stwierdzenia, że Bóg istnieje?

Praca nad sobą.

1. Dlaczego mam nad sobą pracować?
2. Cele pracy nad sobą.
3. Centrum odniesienia-nie ja, tylko Bóg.
4. Na czym polega praca nad sobą?
5. Co mogę osiągnąć dzięki samowychowaniu?
6. Rola sakramentów św. w pracy nad sobą.
7. Znaczenie codziennego rachunku sumienia w samowychowaniu.
8. Co stracę, jeśli nie będę nad sobą pracować?
9. Praca nad sobą na różnych płaszczyznach - religijnej, moralnej, intelektualnej, fizycznej.

Potrzeba i znaczenie świadectwa o Chrystusie.

1. Prywatność wiary-w jakim znaczeniu?
2. Wpływ świadectwa innych ludzi na moją wiarę (rodzice, kapłani, nauczyciele, rówieśnicy).
3. Świadectwo słowem - kiedy i w jaki sposób?
4. Świadectwo postawą.
5. Spójność słów i czynów.
6. Chrześcijaninem jestem zawsze i w każdej sytuacji - nie tylko w kościele.
7. Odpowiedzialność za osoby, z którymi spotykam się.
8. Czy świat, w którym każdy słyszał już o Chrystusie, potrzebuje świadectwa wiary?
9. Autorytet lektora wśród młodszych ministrantów.

FORMACJA MUZYCZNA

Liturgia prowadzi nas do spotkania z Bogiem, a więc do spotkania z Jego miłością. Dzięki naszej ziemskiej liturgii uczestniczymy w liturgii odwiecznej, dziejącej się między Osobami Trójcy Świętej. Dotykamy tajemnicy miłości. Nasze celebracje są odbiciem boskiej liturgii miłości. Stąd nasza troska o ich piękno. Nie chodzi o piękno dla samego piękna, ale o to, by w adekwatny sposób odpowiedzieć Bogu na Jego miłość.

Istotnym elementem celebracji liturgicznych jest muzyka, której celem jest chwała Boża i uświęcenie wiernych (KL 112). Oddajemy Bogu cześć i uświęcamy się wykonując śpiew. Nie jest to jednak zwykły śpiew, do którego przywykliśmy w codziennym życiu. Jest to śpiew, który ma odznaczać się świętością i doskonałością formy (MS 4), sakralny śpiew wspólnoty Kościoła.

Śpiewamy psalmy i hymny, uroczyście wyśpiewujemy słowo Boże, poprzez śpiew przedstawiamy Wszechmogącemu Bogu nasze prośby. Muzyka jest ściśle związana ze słowem. Dzięki niej możemy tak wyakcentować dany tekst, by właściwie wyrażał nasze intencje. Możemy opowiedzieć objawione treści, zawarte w słowie Bożym.

Czynność liturgiczna przybiera postać bardziej dostojną, gdy jest połączona ze śpiewem; biorą w niej udział duchowni różnych stopni, wykonując przypadające im funkcje, i lud czynnie w niej uczestniczy. Dzięki takiej postaci modlitwa nabiera szczególnego namaszczenia, tajemnica świętej liturgii, oraz jej charakter hierarchiczny i społeczny lepiej się uwydatniają; dzięki zjednoczeniu w śpiewie pogłębia się jedność serc, okazałość świętych obrzędów ułatwia wnoszenie myśli ku niebu, a całość odprawianych obrzędów jest obrazem i zapowiedzią tego, co dokonuje się w świętym mieście Jeruzalem (...).
Musicam Sacram, nr 5.

Cel muzyki liturgicznej

*(...)Toteż muzyka kościelna będzie tym świętsza, im ściślej zwiąże się z czynnością liturgiczną, już to serdeczniej **wyrażając modlitwę**, już też **przyczyniając się do jednomysłności**, już wreszcie **nadając uroczysty charakter** obrzędom świętym. Przy czym Kościół uznaje wszystkie formy prawdziwej sztuki i dopuszcza je do służby Bożej, jeżeli tylko posiadają wymagane przymioty.*
Sacrosanctum concilium, nr 112.

*Należy mieć nadzieję, że duszpasterze, artyści-muzycy i wierni, chętnie przyjmując podane zasady i wprowadzając je w życie, będą zgodnie zmierzać do osiągnięcia prawdziwego celu muzyki sakralnej, "którym jest **chwała Boża i uświęcenie wiernych**".*
Musicam Sacram, nr 4.

Rodzaje muzyki sakralnej

*Mówiąc w obecnym dokumencie o muzyce sakralnej, rozumiemy: **śpiew gregoriański, polifonię sakralną dawną i współczesną** w różnorodnych jej formach, **muzykę organową** i przeznaczoną dla innych instrumentów, dopuszczalnych do użytku w kościele, oraz **sakralny śpiew ludowy** – czy to liturgiczny, czy w ogóle religijny.*
Musicam Sacram, nr 4.

Charakter muzyki liturgicznej

Stąd też pod pojęciem muzyki sakralnej rozumiemy tę muzykę, która powstała dla oddawania chwały Panu Bogu i odznacza się świętością, oraz doskonałością formy.
Musicam Sacram, nr 4.

28(...) Kościół nie odrzuca od czynności liturgicznych żadnego rodzaju muzyki sakralnej, byleby tylko odpowiadała duchowi samej czynności liturgicznej oraz charakterowi poszczególnych jej części, i by nie przeszkadzała ludowi w czynnym udziale.
Musicam Sacram, nr 9.

*(...)Należy jednak pilnie czuwać nad tym, by dla rzekomego podniesienia uroczystości **nie wprowadzać do obrzędów czegoś całkiem świeckiego lub niezgodnego z powagą kultu Bożego**; dotyczy to szczególnie zawierania małżeństwa.*
Musicam Sacram, nr 43.

(...)Nadto w tych wszystkich pobożnych ćwiczeniach, a szczególnie w nabożeństwach Słowa Bożego dopuszczalne są z wielkim pożytkiem niektóre utwory muzyczne, które choć straciły już miejsce w Liturgii, są jednak zdolne rozbudować ducha religijnego i ułatwiać rozważanie świętych tajemnic.
Musicam Sacram, nr 46.

Śpiew Psalmów – melodie na wszystkie okresy roku liturgicznego:

Psalm responsoryjny

Po pierwszym czytaniu następuje psalm responsoryjny, który jest integralną częścią Liturgii słowa oraz posiada wielkie znaczenie liturgiczne i duszpasterskie, gdyż sprzyja medytacji nad słowem Bożym.
OWMR, nr 61.

W roku liturgicznym, obchodząc misteria odkupienia, Kościół otwiera bogactwo zbawczych czynów i zasług Chrystusa, aby wierni zetknęli się z Nim i dostąpili łaski zbawienia. Treść i charakter poszczególnych obchodów lub okresów liturgicznych powinny stanowić podstawę do wyboru właściwych śpiewów. Melodie refrenów psalmu responsoryjnego, tonów psalmowych i śpiewu przed Ewangelią należy różnicować, by nie miały charakteru uniwersalnego na cały rok. Zaleca się korzystać z bogactwa melodii, uwzględniając okresy liturgiczne oraz uroczystości.
Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej, nr 23.

FORMACJA FONETYCZNA

Formację fonetyczną powinien poprowadzić w miarę możliwości polonista lub inna wybrana osoba.

- 1. Proklamacja Słowa Bożego – rozumienie tekstu czytanego.**
- 2. Emisja głosu.**
- 3. Ćwiczenia właściwego oddechu (w tym przeponowego) oraz tzw. mówienia „na maskę”.**
- 4. Artykulacja oraz akcentowanie w mowie i czytaniu.**
- 5. Modulacja, intonacja, barwa, głośność i natężenie głosu.**
- 6. Tempo wypowiedzi, stosowanie pauz w czytaniu.**
- 7. Podział tekstu czytanego i znaki interpunkcyjne w tekście czytany.**
- 8. Interpretacja tekstu czytanego z uwzględnieniem właściwego oddechu, prowadzenia głosu, modulacji, intonacji, barwy, głośności, natężenia głosu oraz tempa, artykulacji i akcentowania.**
- 9. Przygotowanie wybranego fragmentu Słowa Bożego z lekcjonarza – ćwiczenia praktyczne.**
- 10. Umiejętność właściwego posługiwania się mikrofonem.**